

INHOUD

VOORWOORD	15
INLEIDING	17
TEN GELEIDE	19
DEEL I MEDEZEGGENSCHAP - EEN STEVIG ZETJE!	21
MEDEZEGGENSCHAP; EEN INLEIDING	23
Inleiding	23
Verplichting OR	23
Het criterium 'in de onderneming werkzame personen'	23
Een onderneming volgens de WOR	24
Bestaansrecht en belangrijke documenten	24
De OR en zijn Reglement	25
Onderwerpen Reglement	25
Faciliteitenregeling OR	25
Instellingsbesluit OR	26
Convenant (ondernemingsovereenkomst) - afspraken tussen ondernemer en OR	27
DE MEDEZEGGENSCHAPSPIRAMIDE	33
Meeweten	33
Meepraten	33
Meedenken	34
Meebeslissen	34
HET ORGANISEREN EN STRUCTUREREN VAN HET OR-WERK	37
BASISELEMENTEN VAN HET OR-WERK	39
Inleiding	39
Verantwoordelijkheid	39
Taak en werkwijze OR	40
Het belang van goede medezeggenschap; voorwaarden	40
Het dagelijks bestuur	41
De leden	42
Vaste commissies	42
De achterban – formeel en informeel contact	42
Informeel contact	42
Formeel contact	42

Helder, duidelijk en positief	43
Het onderling overleg; afspraken en overlegprincipes	43
Het overleg met de bestuurder	45
De bestuurder	46
De medewerkers	46
DE OR EN PLANMATIG WERKEN	49
Inleiding	49
Planmatig werken kent drie onderwerpen.	50
1. Ontwikkelen van een missie en visie	50
2. Actiepunten	51
3. Voorwaarden	52
SAMENWERKING BINNEN DE OR	55
Inleiding	55
Een definitie van samenwerken	55
Samenwerking; samen denken en samen doen?	55
Verwachtingen uitspreken, teleurstelling voorkomen	55
Voorwaarden voor een constructieve samenwerking	56
De drie samenwerkingsdimensies	56
Het teamdoelmatigheidsmodel	57
Inleiding	57
Missie / visie	59
Doelstellingen	59
Taken en rollen	59
Werkafspraken en procedures	59
Onderlinge verhoudingen; proces	59
VORMEN VAN OVERLEG BIJ DE OR	65
Intern (binnen de OR zelf)	65
Extern (met personen/partijen niet behorend tot de OR)	65
VERGADEREN – DE BASIS	69
Inleiding	69
Doelstellingen van vergaderen	69
Vier fasen in een vergadering	70
De agenda	73
Behandeling van een agendaonderwerp met het BOB-model	73
VERGADERTIPS	77
Vergadertips voor de voorzitter	77
Vergadertips voor de notulist	78

Vergadertips voor overige deelnemers	79
Overige algemene vergadertips	79
Actief vergaderen – doe eens iets anders!	80
DE OR EN ZIJN ACHTERBAN...	83
OR en zijn achterban	83
Verschillende blikken	84
Niet geïnteresseerd of overlaten?	85
Communicatievorm en doel	86
PR & publiciteit - communicatieplan en communicatiemiddelen	87
De 6 W's als instrument	89
Tot slot	89
DE POSITIE VAN DE AMBTELIJK SECRETARIS (AS) VAN DE OR	91
Inleiding	91
De hiërarchische positie	91
De functionele leiding	92
ORGANISATIEBELEID, BELEIDSPANNEN, BELEIDSCYCLUS EN ELEMENTEN VAN BELEID	95
Inleiding	95
Beleidsplannen; in soorten en maten	96
Beleidsproces	96
De beleidscyclus	98
Elementen van beleid	100
Probleem-/taakstelling	100
Doeleinden van beleid	100
Middelen van beleid	101
Tijd	101
De actoren	101
STRATEGISCH, TACTISCH EN OPERATIONEEL BELEID	105
Strategisch	105
Tactisch	105
Operationeel	105
Beleidsbeslissingen	105
Beleidsfasen	106
DE OR EN BEÏNVLOEDING VAN (ORGANISATIE)BELEID	109
Inleiding	109
Beleidscyclus	109
De rol van de OR	110
WOR artikelen – van toepassing op invloed op beleid door OR	111

DE ANALYSE VAN BELEIDSSTUKKEN EN ADVIESVRAGEN 113

Inleiding	113
De hoeden van de Bono (zes denkende hoofddeksels)	113
Achtergrondinformatie	114
Zes hoeden, zes kleuren	115
De witte hoed	116
De rode hoed	118
De zwarte hoed	120
De gele hoed	121
De groene hoed	123
De blauwe hoed	124
Samengevat; de drie voordelen van gebruik van de hoeden van de Bono.	126
De Disney strategie als alternatief	126
Tot slot	127
De doelboomanalyse	128
Inleiding	128
De stappen 1 tot en met 6 van de doelboomanalyse	129

OR EN VERANDERINGSPROCESSEN 135

Inleiding	135
Veranderen	135
Kernvragen bij het denken over veranderen	135
Vijf betekenissen van het woord: veranderen	136
De 8 stappen van verandermanagement	137
De succesfactoren van veranderingstrajecten	139
Succesfactoren van veranderingstrajecten	140
Weerstand tegen verandering	145
Het vinden van een nieuw evenwicht	148

DE ONDERNEMINGSRAAD EN VERANDERING? OF HELP! EEN VERANDERINGSSPOOK..... 153

1. Stilstand is achteruitgang.	153
2.en dan de Wet op de ondernemingsraden (WOR)	154
3.en dan de praktijk	157
Afronding	159

FINANCIËN EN FINANCIËEL JARGON VOOR DE OR 161

Inleiding	161
Opbouw van de bekendste financiële overzichten	161
De WOR en financiën	164
Trefwoorden en korte omschrijvingen	165

IN 6 STAPPEN NAAR EEN GESTRUCTUREERD ARBO-ZORGSYSTEEM	175
Inleiding	175
Hoe pak je dat dan aan?	175
Stappenplan Arbozorg systeem	176
Toelichting op het stappenplan ARBO-zorgsysteem	176
Tot slot	183
DE OR EN SCHOLING	187
Scholingsrecht OR	187
Meerdere manieren van leren	187
STAPPENPLAN OM TOT GERICHTE SCHOLING TE KOMEN	191
Voorbereiding van de OR-scholing	191
Scholingsplan	191
DEEL II COMMUNICATIE EN GEDRAG – EEN ZETJE IN DE GOEDE RICHTING!	195
EFFECTIEVE COMMUNICATIE – DE BASIS	197
Inleiding	197
Basiscommunicatie	197
- Boodschap, zender en ontvanger	197
- Referentiekader	198
- Ruis	198
- Feedback	199
- Inhoud- en betrekkningsniveau	199
- Non-verbale communicatie	200
- Open vragen	201
- Gesloten vragen	202
- Luisteren, samenvatten en doorvragen (LSD)	203
Inzichten en tips om effectieve communicatie te bevorderen	205
Gebruik ABC in je communicatie	205
Fundamentele aspecten van communicatie	205
Invloeden op communicatie	205
Grondhouding in schema - effect op communicatie	205
Spreken en luisteren	206
OMA / OPA	206
FEEDBACK EN HET JOHARI VENSTER	209
Inleiding	209
Wat is feedback?	209
Waarom feedback?	209

Het Johari venster	210
Wat kun je met feedback doen?	212
Onder welke condities kan feedback het beste gegeven worden?	212
Welke fouten komen vaak voor in feedback?	212
Een aantal spelregels	213
ROOS VAN LEARY – ACTIE = REACTIE!	217
Inleiding	217
De theorie	217
Enkele uitgangspunten en implicaties van het model van Leary	221
In schema	224
RATIONELE EFFECTIVITEITSTRAINING (RET) – DE BASIS	227
Inleiding	227
Basis en theorie	227
Vijf kerngedachten	229
8-stappenplan	231
NLP – NEURO LINGUISTISCH PROGRAMMEREN	243
Inleiding	243
Waar staat de afkorting NLP voor?	243
Hoe werkt NLP?	244
Vooronderstellingen van NLP	244
Rapport	245
Representatiesystemen	246
Hoe ontstaat gedrag?	249
<i>Uitleg met behulp van het NLP-communicatiemodel</i>	249
Anker; de betekenis in de NLP	250
Wat zijn de vier sleutelwoorden tot Ankeren?	250
Verskil tussen associatie en dissociatie	250
Waarden en hun functie	251
Sandwich Feedbackmodel	251
De Neurologische niveaus	252
Belangrijke NLP les	253
HET IJSBERGMODEL VOLGENS ZETJE	257
Inleiding	257
Het ijsbergmodel volgens Zetje	258
Boven water	259
Onder water	261

DEEL III WETTEKST EN TOELICHTINGEN – EEN VERDIEPEND ZETJE!	269
WET OP DE ONDERNEMINGSRADEN (WOR) – WETTEKST	271
HOOFDSTUK I. ALGEMENE BEPALINGEN	271
Artikel 1 - De begrippen onderneming, ondernemer, bestuurder en werkzame personen	271
HOOFDSTUK II. DE INSTELLING VAN ONDERNEMINGSRADEN	272
Artikel 2 - Instelling van de OR	272
Artikel 3 - De instelling van een gemeenschappelijke OR	272
Artikel 4 - De instelling van een afzonderlijke OR voor een bedrijfsonderdeel	273
Artikel 5 - Ontheffing instellingsplicht	273
Artikel 5a - Instelling op basis van CAO of vrijwillig	274
HOOFDSTUK III. SAMENSTELLING EN WERKWIJZE VAN DE ONDERNEMINGSRADEN	275
Artikel 6 - Samenstelling van de OR	275
Artikel 7 - De voorzitter van de OR	276
Artikel 8 - Het Reglement van de OR	276
Artikel 9 - De verkiezing van de OR	276
Artikel 10 - Nadere regeling over de verkiezing van de OR	277
Artikel 11 -Bekendmaking van de verkiezingsuitslag en vermelding van de OR-leden	277
Artikel 12 - Zittingsduur van de OR-leden	278
Artikel 13 - Uitsluiting van een OR-lid	278
Artikel 14 - Regeling van werkwijze	278
Artikel 15 - Instelling commissies	279
Artikel 16 - Inschakelen extern deskundigen	280
Artikel 17 - Faciliteiten en doorbetaling van het loon	280
Artikel 18 - Vrijgestelde tijd, scholingsrechten	281
Artikel 19 [Vervallen per 01-04-1990]	282
Artikel 20 -Geheimhouding	282
Artikel 21 - Bescherming tegen benadeling en het bijzonder ontslagverbod	283
Artikel 22 - Kosten	283
Artikel 22a - Proceskosten	284
HOOFDSTUK IV. HET OVERLEG MET DE ONDERNEMINGSRAAD	284
Artikel 23 - Het overleg: onderwerpen; initiatiefrecht; wie overlegt	284
Artikel 23a - Quorum, voorzitter, secretaris, agenda, deskundigen	285
Artikel 23b - Besluiten en schorsing	286
Artikel 23c - Het overleg met de onderdeelcommissie	286
Artikel 24 - Algemene gang van zaken, belangrijke onderwerpen; aanwezigheid commissarissen	286

HOOFDSTUK IVA. BIJZONDERE BEVOEGDHEDEN VAN DE ONDERNEMINGSRAAD	287
Artikel 25 - Het adviesrecht van de OR	287
Artikel 26 - Beroepsrecht	289
Artikel 27 - Het instemmingsrecht van de OR	290
Artikel 28 - Speciale taken van de OR	293
Artikel 29 - Recht van benoeming	293
Artikel 30 - Adviesrecht benoeming of ontslag van een bestuurder	293
HOOFDSTUK IVB. HET VERSTREKKEN VAN GEGEVENS AAN DE ONDERNEMINGSRAAD	294
Artikel 31 - Verplichte inlichtingen	294
Artikel 31a - Gegevens over het financieel- en economisch beleid	295
Artikel 31b - Gegevens over sociaal beleid	296
Artikel 31c - Mededeling over inhuren adviesbureau	297
Artikel 31d - Recht van de OR op informatie over beloningsverhoudingen	297
Artikel 31e - Uitzonderingen informatierecht over beloningsverhoudingen	298
Artikel 31f - Verplichte informatie over uitvoeringsovereenkomst	298
HOOFDSTUK IVC. VERDERE BEVOEGDHEDEN VAN DE ONDERNEMINGSRAAD	298
Artikel 32 - Bevoegdheden volgens CAO, publiekrechtelijke arbeidsvoorwaardenovereenkomst of ondernemingsovereenkomst	298
Artikel 32a [Vervallen per 01-04-1990]	299
Artikel 32b [Vervallen per 01-04-1990]	299
Artikel 32c [Vervallen per 01-04-1990]	299
HOOFDSTUK V. DE CENTRALE ONDERNEMINGSRADEN EN DE GROEPS-ONDERNEMINGSRADEN	299
Artikel 33 - Instelling van de COR en de GOR	299
Artikel 34 - Samenstelling van de COR en de GOR	299
Artikel 35 - Bevoegdheden van de COR en GOR	300
HOOFDSTUK VA. DE MEDEZEGGENSCHAP IN KLEINE ONDERNEMINGEN	301
Artikel 35a [Vervallen per 04-03-1998]	301
Artikel 35b - Bevoegdheden van de Personeelsvergadering	301
Artikel 35c - Bevoegdheden van de PVT	302
Artikel 35d - Vrijwillige PVT in de 10min-onderneming	303
HOOFDSTUK VI. DE ALGEMENE GESCHILLENREGELING	304
Artikel 36 - De algemene geschillenregeling	304
Artikel 36a - De algemene geschillenregeling voor de Personeelsvergadering	305
HOOFDSTUK VII. DE BEDRIJFSKOMMISSIES	305
Artikel 37 - Taak en samenstelling van de Bedrijfscommissies	305
Artikel 38 - Benoeming van leden van de Bedrijfscommissies	305

Artikel 39 - Werkwijze van de Bedrijfscommissies	306
Artikel 40 - Jaarverslag van de Bedrijfscommissies	306
Artikel 41 - Kosten Bedrijfscommissies	306
Artikel 42 - Geheimhoudingsplicht	306
Artikel 43 - Door SER aangewezen bedrijfsschappen	306
Artikel 44 [Vervallen per 01-04-1990]	307
Artikel 45 [Vervallen per 01-04-1990]	307
Artikel 46 - De SER bepaalt welke Bedrijfscommissie bevoegd is	307
HOOFDSTUK VII A. BIJZONDERE TAAK SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD	307
Artikel 46a – Taak van de SER	307
Artikel 46b [Vervallen per 19-07-2013]	307
Artikel 46c [Vervallen per 19-07-2013]	307
HOOFDSTUK VII B. BIJZONDERE BEPALINGEN VOOR ONDERNEMINGSRADEN BIJ DE OVERHEID	308
Artikel 46d - Bijzondere bepalingen voor OR's bij de overheid	308
Artikel 46e - Rol werkgevers- en werknemersorganisaties	310
HOOFDSTUK VIII. OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN	310
Artikel 47 - Algemene maatregel van bestuur	310
Artikel 48 - Voorlopig Reglement	310
Artikel 49 - Inlichtingen aan de Arbeidsinspectie	311
Artikel 49a [Vervallen per 01-04-1990]	311
Artikel 50 - [Vervallen]	311
Artikel 51 - Bestaande Bedrijfscommissies	311
Artikel 52 [Vervallen per 01-01-2002]	311
Artikel 53 - Uitgezonderde onderwijsinstellingen	311
Artikel 53a - Ministerie van Defensie	312
Artikel 53b - Uitgezonderde ambtenaren	312
Artikel 53c - Uitgezonderde functionarissen	312
Artikel 54 - Titel van de wet	312
HET INITIATIEFRECHT VAN DE OR – EEN UITGEBREIDE TOELICHTING	315
1. Wat houdt het initiatiefrecht in?	315
2. Doelen bij het gebruiken van het initiatiefrecht	316
3. De initiatiefrechtmatrix	317
4. Uitwerking van strategieën	317
Initiatiefvoorstel gerealiseerd krijgen	321
De verdere afhandeling van het initiatief	323
De "initiatiefrechtmatrix"	324

ALGEMENE GANG VAN ZAKEN BESPREKING CONFORM ARTIKEL 24 WOR – EEN UITGEBREIDE TOELICHTING	327
Algemeen	327
Wat staat er precies in artikel 24?	327
De bepalingen nader uitgewerkt	327
HET ADVIESRECHT CONFORM ARTIKEL 25 WOR – EEN UITGEBREIDE TOELICHTING	333
Inleiding	333
Stappenplan bij de procedure van artikel 25	333
Stappenplan	334
WOR-procedure en stappenplan in schema	335
Beschrijving stappenplan	336
1. Het voorgenomen besluit en het tijdstip waarop advies gevraagd moet worden	341
De ondernemer	342
De vorm en tijdstip van het advies	343
Positief of negatief advies	343
Inhoudelijk advies (!!)	344
Preadvies	345
Voorbeeldadvies	346
Voorfase en WOR-fase	348
Uitvoeringsbesluiten	349
Enkele opmerkingen over het beroepsrecht	350
PROCEDURE VAN HET INSTEMMINGSRECHT CONFORM ARTIKEL 27 WOR – EEN UITGEBREIDE TOELICHTING	353
Vooraf	353
1. Stappenplan bij de procedure van artikel 27 WOR	354
Beschrijving stappenplan	355
2. Voorbeeldbrief onthouden van instemming	360
3. Soorten geschillen en te nemen stappen	361
Algemeen artikel 27	363
A. Verschil van mening over de vraag of artikel 27 WOR van toepassing is	363
B. Rechterlijke toestemming om het besluit te nemen	364
C. Het beroep op de nietigheid	364
D en E. Rechterlijke uitspraken over de nietigheid	364
4. Voorbeeldbrief beroep op de nietigheid	365
5. De aard van de onderwerpen van artikel 27 lid 1 WOR	365
Instemmingsrecht op grond van artikel 32 WOR	367
Verhouding WOR en CAO	367

CHECKLIST ADVIES- EN INSTEMMINGSAAVVRAGEN	371
1. Beweegredenen voor het voorgenomen besluit	371
2. Het voorgenomen besluit (bijvoorbeeld regeling, systeem of Reglement)	371
3. De personele gevolgen van het besluit	371
4. De gewenste ingangsdatum	371
5. De gewenste datum van advies/instemming	371
STAPPENPLAN VOOR DE BEHANDELING VAN EEN COMPLEXE ADVIESAANVRAAG	373
Een praktische aanpak om een complexe adviesaanvraag methodisch te behandelen.	373
TIPS VOOR HET SCHRIJVEN VAN EEN ADVIESBRIEF	379
DEEL IV BIJLAGEN - EEN DUIDELIJK VOORZETJE	383
BIJLAGE 1: VOORBEELD REGLEMENT	385
BIJLAGE 2: VOORBEELD FACILITEITENREGELING	389
BIJLAGE 3: VOORBEELD INSTELLINGSBESLUIT	392
BIJLAGE 4: VOORBEELD CONVENANT	396
BIJLAGE 5: CHECKLIST VERGADEREN	400
DEEL V ZETJE AANTEKENINGEN	405
ZETJES VISIE OP MEDEZEGGENSCHAP	407
OVER ZETJE	410
OVER MICHIEL VAN VLIET	411
BEDANKJES	412
BRONVERMELDING	413